

Чорнобиль — Гейнфорд: перспектива співпраці

Нещодавно зону відчуження відвідав президент Міжнародної організації «Союз Чорнобиль» Володимир ШОВКОШИТНИЙ разом з представником фундації «Союз Чорнобиль» Америки Уляною КУШНІР. Кореспонденти «ВЧ» взяли інтерв'ю у Володимира Шовкошитного, яке розпочалося з простого запитання:

— Володимире, чим займаєтесь тепер, що саме привело вас цього разу в зону відчуження?

— Кілька місяців як я вже не депутат Верховної Ради, в даний час, як мовиться, працюю, на «творчих хлібах», але на громадських засадах залишився президентом міжнародної організації «Союз Чорнобиль».

Нещодавно «Союз Чорнобиль» Америки запросив делегацію нашого товариства до себе в гості, де ми відвідали місцевість під назвою Гейнфорд — ядерну резервацію, де був добытий плутоній для перших американських атомних бомб, які згодом були скинуті на японські міста Хіросіму і Нагасаки. До складу делегації ввійшли: начальник Адміністрації зони відчуження Володимир Холоша, Сергій Саверський, який очолює науково-технічний сектор Адміністрації зони, працівник Мінприроди України Костянтин Руда, консультант з Чорнобильських питань комісії Верховної Ради та я. Всі — інженери-атомники, всі працювали на Чорнобильській АЕС.

Гейнфордці розповіли нам про свої проблеми, і виявилось, що вони дуже схожі на наші. І в них треба відроджувати землю, в яку колись зливалися радіаційні відходи. Але на відміну від наших земель, у них інша геологія. Скажімо, якщо у нас верхні підземні води знаходяться на рівні десь одного-трьох метрів, то у них 150 — 200. Є час зважено підійти до вирішення своїх проблем.

Ще в листопаді минулого року мені вдалося переконати американських колег, що треба активніше ділитися досвідом, бо за вісім років ліквідації нас-

лідків Чорнобильської катастрофи ми теж маємо деякі здобутки. А вони й ще більшого досягли, оскільки вже минуло понад п'ятдесят років від дня впровадження так званого Манхетенського проекту по розробці атомної бомби. Господарі нас ознайомили зі своїми технологіями, ми розказали, що відбувається в Чорнобилі.

Другим етапом наших зв'язків буде конференція, яка відбудеться на Чорнобильській землі десь наприкінці серпня цього року під гаслом «Земля». Мова піде про те, як повернути забруднені землі в народне господарство. Можливо, якщо в ході дискусії з'ясується, що їх технології нам підходять, то вони неодмінно нам їх передадуть. Але, мабуть, доведеться створити якусь тимчасову структуру із працюючих у зоні фахівців, котрі б визначили, треба нам їх технології чи ні.

Американців, як я розумію, цікавлять могильники зони відчуження. Їх технології дозволяють абсолютно точно оконтурити кордони могильників, знайти будь-яку точку на території, де є якесь невідоме поховання радіоактивного бруду. Це дасть можливість зареєструвати всі могильники, які знаходяться на території 30-кілометрової зони.

Ще у них є технологія підтримання і збереження в стані стабільності цих поховань. Один із способів має приблизно такий вигляд. Називається він «гідророзлив». За допомогою струменя води під великим тиском робиться розріз у ґрунті, схожий на латинську літеру «V», який згодом заповнюється відповідними матеріалами. В цьому випадку ґрунтові води знизують не зможуть

підійти до радіоактивного поховання.

Інша технологія полягає в заскляванні могильників тією ж скловидною масою,

яка буде вироблена з самих матеріалів могильників за допомогою електричного струму високої напруги. Маю надію, що і ця технологія прийде в Україну.

— Ви сказали, що американці подарують нам свої технології. Але пригадаймо вислів славного Федора Шаляпіна: «Задарма співають тільки пташки». Мабуть,

вони жадають від нас певних компенсацій?

— Я не вірю в жертвенність поважних бізнесменів, людей, які звикли поважати і працю, і вміють рахувати гроші. Мова іде про взаємовигідне співробітництво. Гейнфорд, який був засекречений аж

до 1988 року, майже в світі не знають, а про Чорнобильську трагедію знає весь світ. Уявіть, яке палісіті придбають бізнесмени, якщо їх технології пройдуть обітку в Чорнобилі і зарекомендують себе з найкращого боку? Оце і буде наша компенсація їм, так з ними ми і домовились.

— Ви сказали, що зараз перебуваєте на «творчих хлібах». Тому до вас

питання як до письменника, поета: які творчі плани, над чим працюєте, коли ми побачимо ваші нові твори на полицях книгарель?

— Дивна річ, колись письменники в силу різних обставин писали «в шухляду», і у мене вона завалена невиданим. Ні, мені ніхто нічого не забороняв, не ставив підніжки. Просто зовсім не було часу, щоб усе написане зібрати до купи і зробити книжку.

Чимало написав прози. Фрагментарно друкувалася моя документальна повість «Я видел» в газеті «Ехо Чернобыля». Почав писати її ще в 1987 році, але, думаю, у повісті закінчення не буде, як не буде закінчення, принаймні за нашого життя, Чорнобильської трагедії. В повісті говорять мої знайомі, друзі, люди, які працювали на станції, бачили вибух, ще й до цього часу несуть хрест Чернобыля. Все, що в ній написано, — правда.

Все, що я писав і пишу — про Чорнобиль, бо воно є вистраждане, пережите особисто.

Роки, які я провів у Верховній Раді, виснажували душу настільки, що писати «запоєм», як писалося колись, я не був у змозі. Але з'явилися речі, за які мені не соромно. Як приклад, хочу навести слова пісні «Молитва», яка зробила, на мій пог-

ляд, великий внесок в те, що люди на референдумі проголосували за незалежність Української держави.

Боже, якщо ти є, Серце, візьми мое, Дай Україні, дай, Дай Україні волю.

На тому стояв, на тому стою і без цього свого існування не уявляю. Як не уявляю себе поза Чорнобилем або Чорнобиль поза мною.

— Володимире, у вас проходило, що під час роботи у Верховній Раді у вас з'явилися речі, за які не соромно. А не соромно буває інколи вам за якісь ваші дії під час перебування в парламенті?

— Пряме запитання потребує, я так розумію, прямої відповіді. Ні, не соромно. Але мені соромно за свою націю, за свій народ. Це щира правда. Зрозумійте, треба, мабуть, дуже не поважати українців, щоб використати антиукраїнські настрої певної частини населення України для того, щоб обертися чи в депутати, чи в президенти. Сором! Колись Володимир Черняк, виступаючи в парламенті, сказав: «Мені часто буває соромно, що я українець. Соромно не тому, що я нічого не роблю для цієї України, а тому, що дуже багато людей в цій державі не свідомі, що то наша держава, що нам її треба робити, ніхто за нас її не побудує, це ж бо наш дім».

Хочу сказати, що за роки своєї діяльності у Верховній Раді, в «Союзі Чорнобиль» через мої руки, голову, душу пройшли тисячі тонн вантажів гуманітарної допомоги постраждалим на суму понад сорок мільйонів доларів. Інша річ, що не я її ділив... Так от, якби кожен із 450 депутатів колишньої Верховної Ради із своїх закордонних воляжів привіз хоча б половину того, що привіз я, а не витягував з України, не пер з неї, думаю, ми сьогодні жили б все ж таки трохи краще.

Олександр КОЛОТ,
Валерій КУЗЕНКОВ.